

Spomin v opomin

V spominskem parku Taboriča Ljubelj so se v soboto poklonili vsem, ki so trpeli in umrli v podružnici koncentracijskega taboriča Mauthausen. Osrednji govornik je bil minister za kulturo dr. Uroš Grilc. Odkrili so tudi novo spominsko ploščo »J'accuse!« – Obtožujem!.

SUZANA P. KOVACIČ

Ljubelj – Koncentracijsko taboriče Mauthausen je imelo med drugo svetovno vojno več kot štirideset podružnic, v taboriču in podružnicah je izgubilo življenje okrog 120 tisoč ljudi. V podružnici taboriča Mauthausen pod Ljubeljem je v letih 1943–1945 več kot tisoč jetnikov, več kot polovica je bila Francozov, v nemogočih razmerah gradilo današnji predor Ljubelj. »Ta izkušnja je razgala najslabše, izpostavila pa tudi najboljše človeške lastnosti. Nizkotnemu sistemu so se – kljub navidezno brezupnemu položaju – nasproti postavili izjemni posamezniki. Ohranile so se zgodbe o tesnih vezeh med interniranci, ki so delili skupno usodo in se v popolni izolaciji od svojih bioloških družin povezali v nove, taborične. Znano je, da so se francoski taboričniki organizirali v ilegalne politične organizacije, da so pomagali slabotnim in bolnim in jih po najboljših močeh varovali pred izživljjanjem paznikov. Vemo tudi, da je, ravno zaradi lege taboriča, nekaterim uspelo celo pobegniti. Vse to je dokaz, da noben peklenki stroj ne premore dovolj zobnikov, dovolj velikih mlinskih koles, da bi lahko strl človekovo voljo po svobodi in dostojanstvu,« je na spominski slovesnosti dejal minister za kulturo Uroš Grilc. Oba z županom Občine Tržič Borutom Sajovicem sta izpostavila ime Janka Tišlerja, ki je poskrbel za to, da se je spomin na to

Francoski veleposlanik v Sloveniji Pierre-François Mourier (na fotografiji) je odkril novo spominsko ploščo v spomin na francoske zapornike, ki so tukaj umrli. Spominske slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki francoskega društva Amicale Mauthausen. / Foto: Luka Rener

Dr. Uroš Grilc: »Svoboda in demokracija nikoli ne prideta enkrat za vselej. Vedno sta v nastajanju, zevata skozi razpoke zasebne sfere in naših medosebnih odnosov. Prisotna morata biti pri odločanju v zadevah, ki se tičejo vseh nas, najširše javnosti. Sta ideal, ki ju je potrebno zasledovati in v tem je naša odgovornost do prihajajočih generacij.«

taboriče ohranil, in drugih številnih domačinov, civilistov, ki so tvegali življenja in pomagali internirancem s kosom kruha, cigaretami, pošto ... Pred 69 leti je podružnico mauthausenskega taboriča, edinega koncentracijskega taboriča na slovenskih tleh, doseglia osvoboditev. Na ta dan je bilo v njem 1039 internirancev več narodnosti. »Danes, ko stojim tu, na tej lepi strmini, in ko so tu ta nami spominske plošče vseh taborič in ječ, v katerih

so Slovenci trpeli in umirali, se sprašujem, ali so tukaj res vsa imena. Odgovor je ne,« je izpostavil častni predsednik mednarodnega komiteja Mauthausen Dušan Stefančič. Vsako leto se iz Lukovice na spominsko slovesnost pripeljeta sestra in brat, Marija Strmšek in Pavle Podbevšek. Njun oče Pavle se iz taboriča domov ni vrnil. Vsako leto mu prižgeta svečko.

Številne delegacije so se žrtvam poklonile z žalnimi venci, tudi predsednica

vlade v odstopu Alenka Bratušek. Francoski veleposlanik Pierre-François Mourier je z globokim spoštovanjem do ohranitve spomina žrtev barbarstva odkril novo spominsko ploščo »J'accuse!« – Obtožujem!; staro spominsko ploščo iz leta 1955 je načel zob časa. »V podružnici Mauthausen so bili v glavnem politični zaporniki in člani odporniškega gibanja. Sprašujem se, kako je lahko ta odlična evropska civilizacija tako globoko potonila in se soočila z zavnitvijo tako osnovnih človekovih vrednot. Zato moramo biti danes pozorni na vsako najmanjšo sled, ki bi kazala na pojav rasizma, sovraštva in barbarstva,« je poudaril Pierre-François Mourier. Misli je strnil minister Uroš Grilc: »Boj za družbeno pravčnost, za pravico slehernega človeškega bitja do dosojanstva ni nikoli končan, le sredstva se spreminjajo. Lahko imamo drugačne poglede na to, kakšna mora biti prihodnost Slovenije. Prav je, da jih imamo in da jih lahko na demokratičen način izrazimo. Za to pravico je v bilo v zgodovini prelito preveč krvi, ki je ni zmogla povrniti nobena mirovna konferenca, nobeno kesanje. Gotovo pa smo si, ravno na tem presečišču številnih tragedij zgodovine in sodobnega časa, v enem na vso moč enaki. Živeti želimo v družbi, ki jo prežemata pravčnost in solidarnost. Na nič manj nismo pripravljeni pristati. Žrteve naših prednikov so preveč zgovorne. In prihodnost naših zanamcev preveč pomembna.«